

Aan de formateurs :
de heer G. Koopmans, mevrouw K. Straus

Maastricht, 24 juni 2019

Geachte mevrouw Straus,
Geachte heer Koopmans,

Hartelijk dank voor het mij toezenden van de tekst van het Collegeprogramma 2019-2023 'Vernieuwend Verbinden', dat het resultaat is van de beraadslagingen tussen zeven kandidaat-gedeputeerden. Ik stel het op prijs dat ik in de gelegenheid word gesteld conform artikel 35 van de Provinciewet mijn opvattingen kenbaar te maken.

Ik start met de conclusie dat ik in het programma geen punten heb aangetroffen die op bezwaren stuiten gegeven mijn positie als voorzitter van het College van Gedeputeerde Staten, noch die met betrekking tot mijn rol als Rijksorgaan. In mijn opvatting over politiek primaat past het om geen inhoudelijk oordeel te geven over de politieke koers. Opmerkingen die ik hieronder zal maken werpen derhalve geen belemmeringen op voor de verdere Collegevorming en -start.

Vanzelfsprekend kan ik er niet omheen te beginnen met enige opmerkingen betreffende de in Nederland bijzondere vorm van een 'extraparlamenteair College'. Zonder twijfel is deze vorm van provinciaal bestuur een interessante ontwikkeling, die in de Limburgse samenleving, bij onze partners, en ook elders in ons land en de buurlanden met grote aandacht zal worden gevolgd. Alleen al uit wetenschappelijke interesse zou ik voorstander zijn van een goede onafhankelijke monitoring van de uitwerking van deze bestuursvorm. Dat zou tevens nuttige diensten kunnen bewijzen bij een evaluatie aan het einde van de rit.

Als voorzitter van Provinciale Staten vraag ik nadrukkelijk aandacht voor een zorgvuldig overdenken van mogelijke gevolgen van deze bestuursvorm voor het werk van PS. Indien geen sprake meer is van onderlinge fractiebinding, noch van in het verleden gangbare mechanismes als 'coalitie-overleg', is grote transparantie naar de hele Staten, alsmede een nog nauwkeuriger toezien op gelijkwaardige informatievoorziening aan alle fracties, van groot belang. Mijn inschatting is dat aan het dualistisch karakter van ons besluitvormingsstelsel grotere eisen zullen worden gesteld. Het is in dat stelsel óók een verantwoordelijkheid van het College om PS daartoe optimaal in staat te stellen. Wellicht zijn nieuwe afspraken over het samenspel College-PS nodig; in elk geval reken ik op de bereidheid van allen om een werkbare manier van besluitvorming te hanteren, dan wel te ontwerpen.

Voor mijn hybride rol als Staten- én Collegevoorzitter betekent de extraparlamenteaire bestuursvorm waarschijnlijk ook het een en ander, al geef ik graag toe dat ik in deze niet over hét 'handboek soldaat' beschik. Ik roep het nieuwe College, alsmede PS, dan ook op eventuele opdoemende vragen en adviezen over mijn taakuitvoering zonder terughoudendheid met mij te bespreken. Omgekeerd zal ik niet

aarzelen College én Staten scherp te houden op de gekozen bestuursvorm, waarbij u met name kunt denken aan de transparantie in het besluitvormingsproces, de uitlegbaarheid van de gekozen procedures en dergelijke.

Bij bovenstaande staat de kwaliteit van de te nemen besluiten voorop. Gaan de beraadslagingen straks vooral over inhoud, of meer over procedures? Zullen de Staten meer dan voorheen ook kaderstellende initiatiefvoorstellen indienen, of meer nadruk op hun controlerende taak leggen?

Onderdeel van een kwalitatieve besluitvorming is in elk geval aandacht voor integriteit, de zuivere manier van belangenafweging en oordeelsvorming. Het feit dat het woord integriteit niet in uw programma wordt genoemd zal er niet toe leiden dat ik de ingezette koers dienaangaande uit de vorige twee Statenperiodes minder prioriteit zal geven. Integendeel, de goede reputatie die Limburg inmiddels heeft, de voorbije periode onder meer bekroond met de Len Dales Award, zal ik proberen uit te bouwen.

De provincie Limburg heeft tevens de reputatie van een betrouwbare en consistente bestuurslaag. Het doet mij deugd in uw programma veel van de gekozen beleidslijnen doorgetrokken te zien. Zo herken ik in veel teksten de resultaten van de Limburg Agenda, het interactieve strategieproces waaraan honderden Limburgers in 2017 en 2018 hebben geparticipeerd. Natuurlijk is er ruimte voor beleidsintensivering en verandering. Ook standpunten van Limburgers en de maatschappelijke opgave/vraag kunnen immers wijzigen. Ik vraag in dat kader op voorhand al een welwillende houding van GS voor de vertaling van de resultaten van de Burgertop Limburg 2018/2019.

Ik meen in uw programma overigens voldoende verwijzingen terug te vinden naar burgerparticipatie. In bijna alle hoofdstukken wordt gesproken over het betrekken van partners en burgers; participatie als middel om doelen te bereiken, beleidsparticipatie. Mijn suggestie zou nog zijn om ook uw visie op burgerparticipatie als zodanig te formuleren. Immers, ook participeren zelf, burgers die zich verenigen en omzien naar elkaar, zijn waardevolle doelen.

Daarnaast vraag ik aandacht voor burgerparticipatie in relatie tot de aangekondigde financiële taakstelling op beleid. Het is waarschijnlijk makkelijker burgers te betrekken bij nieuwe initiatieven en intensivering van het bestaande beleid, dan bij het stopzetten van activiteiten of deprioriteren van beleid.

Naast het betrekken van burgers schrijft u in uw programma dat u ook veel waarde hecht aan goede verhoudingen met maatschappelijke organisaties en mede-overheden. Een actief middenbestuur opereert krachtiger en gedijt beter in sterke samenwerkingsverbanden. Ik juich uw beweging naar een breed overleg op het terrein van economie, arbeidsmarkt en onderwijs dan ook van harte toe.

Tegelijk vraag ik u om rolvastheid in de samenwerking in het veiligheidsdomein. In het betreffende hoofdstuk wordt het thema veiligheid breed aangevlogen, van openbare orde tot milieu-overtredingen, van ondermijning tot verkeersveiligheid, van rampenbestrijding tot leefbaarheid. Organisaties als de twee Veiligheidsregio's en het RIEC worden in één alinea genoemd, terwijl aard en opdracht wezenlijk verschillen.

De provincie heeft wel degelijk eigen bevoegdheden en taken, bijvoorbeeld bij de inrichting van de openbare ruimte, de vergunningverlening en -handhaving, en de voorlichting aan verkeersdeelnemers. Op het terrein van criminaliteitsbestrijding (geweldsmisdrijven, vermogensdelicten) ligt het primaat in de

veiligheidsketen echter bij justitie, politie en burgemeesters. In diverse rollen (rijkstaken CdK, internationalisering, weerbare overheid, BIBOB-vergunningen) ondersteunen wij deze partners. Dalende criminaliteitscijfers geven aan dat er ook resultaten worden geboekt, bijvoorbeeld in een groeiende grensoverschrijdende samenwerking.

We delen echter ook de zorgen van onze partners en leggen ons niet neer bij de relatief slechte positie van Limburgse gemeenten in sommige misdaadstatistieken. Eigen provinciaal beleid dienaangaande zonder dat daarvoor een verzoek door partners is geuit mag echter niet leiden tot 'zij-sturing' en meer en wellicht complexere overlegstructuren. Mijn advies is derhalve om alvorens de beleidsambities te formuleren eerst onze partners in het veiligheidsdomein te raadplegen. Ik bied daarbij graag mijn steun aan, mede vanuit mijn taken en verantwoordelijkheden op dit terrein.

Limburg is de meest internationale provincie van Nederland. Vele inwoners beschikken over een stamboom waar buitenlandse wortels zichtbaar worden. Wereldburgerschap past bij onze ziel. Wellicht kan in het internationaliseringsbeleid ook aandacht zijn voor de noodzaak dat onze inwoners zich onderdeel van een internationale wereld blijven voelen. Contacten met burgers uit buurlanden, talenkennis en gastvrijheid zijn daarbij thema's die toch al in het voorgestelde programma staan vermeld.

In het programma is relatief weinig geschreven over de doelstelling ten aanzien van toerisme en marketing, terwijl ook aandacht voor het terrein van branding en reputatiemanagement, bijvoorbeeld in relatie tot acquisitie van evenementen en bedrijvigheid, wellicht een plek zou mogen krijgen. Een 'Eurovisie Songfestival 2020' moet passend zijn in het beeld dat de wereld van Limburg heeft, en kan tegelijkertijd van invloed zijn op dat beeld. En dat geldt net zo voor een programma als 'Maastricht, Working on Europe' dat mede invulling geeft aan onze verantwoordelijkheid die voortvloeit uit het Europees Erfgoedlabel voor het Verdrag van Maastricht.

Ondanks bovenstaande opmerkingen is mijns inziens sprake van een breed Collegeprogramma met oog voor continuïteit inzake langer lopende programma's, aanzetten voor nieuw beleid en uitnodigingen aan de samenleving om mee te doen. Het is aan de Limburgse volksvertegenwoordiging om de uit dit Collegeprogramma voortkomende besluiten te beoordelen. Ik hoop namens onze partners binnen Limburg, Nederland en daarbuiten op kwaliteit en interne consistentie, ook als de politieke basis onder de beslissingen van wisselende samenstelling is. Dat dit collegialiteit binnen het College, maar ook samenwerkingsbereidheid binnen de Staten veronderstelt, is wellicht vanzelfsprekend. Het veronderstelt in elk geval respectvolle beraadslagingen.

Ik zie derhalve uit naar een plezierige en constructieve samenwerking met het College van Gedeputeerde Staten én met alle in Provinciale Staten vertegenwoordigde politieke stromingen.

Met vriendelijke groet,

drs. Th.J.F.M. Bovens
Gouverneur